

Motion till riksdagen 2025/26:33

av Josef Fransson (SD)

Större samhällsnytta vid infrastrukturinvesteringar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det inom regeringsdepartementen bör inrättas en oberoende expertkommitté för infrastrukturfrågor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Trafikverket bör ges nya uppdrag gällande samhällsekonomiska kalkyler och återrapportering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att eventuella avvikelser från den samhällsekonomiska prioriteringsordningen bör motiveras när beslut tas om en nationell investeringsplan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är centralt att man vid stora investeringsprojekt gör kloka avvägningar om samhällsnytta. Många investeringsbeslut har dock genom åren fått skarp kritik, inte minst gällande hur de kommer till och på vilka grundvalar man baserar besluten. Kritiker har framhållit en rad brister där skattemedel på tiotals miljarder slösas bort genom felprioriteringar och bristfälligt underlag. Bland annat pekar man på hur lönsamhetskalkyler på projekt som inte återfinns i beslutade investeringsplaner saknas. Detta betyder således att relevanta jämförelser inte låter sig göras.

Trafikverket är den myndighet som har i uppgift att genomföra samhällsekonomiska bedömningar av transportinvesteringar. Kritiker pekar dock på att nödvändiga följdinvesteringar sällan inkluderas och att man fullföljer projekt även om det blir betydande fördyrningar under projekteringen. Men man pekar också på hur man konsekvent underskattar kostnader och överdriver vinster för att driva igenom olika projekt.

Felprioriteringar för tiotals miljarder kronor kan man inte lättvindigt vifta bort. Jag vill därför lyfta konkreta förslag för att komma till rätta med systemfelen. Regering och

riksdag måste helt enkelt få ett bättre och mer objektivt beslutsunderlag innan man låser upp sig för miljarder och åter miljarder i eventuellt icke-lönsamma projekt.

Åtgärdsplan

Det bör inrättas en expertkommitté under t.ex. Finansdepartementet som beslutar om hur samhällsekonomiska analyser ska göras och vilka ingångsvärden som ska användas. Denna expertkommitté ska också löpande granska Trafikverkets samhällsekonomiska kalkyler.

För att få ett gediget beslutsunderlag om vilka infrastrukturprojekt som är mest samhällsekonomiskt lönsamma är det centralt att samtliga projekt över en viss storlek redovisas och kan ställas emot varandra. Trafikverket bör således få i uppdrag att identifiera de samhällsekonomiskt mest lönsamma investeringarna inom en viss budgetram. Vidare bör Trafikverket få i uppdrag att löpande rapportera resultatet av gjorda investeringar och andra åtgärder.

Om man tar sig an att göra en väl genomarbetad prioriteringsordning för de mest lönsamma infrastrukturinvesteringarna ger man beslutsfattare ett betydligt mer tydligt beslutsunderlag än vad som idag är fallet. Givetvis kan det vara så att man t.ex. ur perspektivet att hela Sverige ska leva inte alltid kan stirra sig blind på en sådan prioriteringsordning. Däremot bör eventuella avvikelser från den samhällsekonomiska prioriteringsordningen motiveras och kostnaden anges, liksom konsekvenserna för andra projekt som trängs ut från planen.

Josef Fransson (SD)